

Wspólne Przesłanie do Narodów Polski i Rosji

W Chrystusie Bóg jednał ze sobą świat, nie poczytując ludziom ich grzechów, nam zaś przekazując słowo pojednania (2 Kor 5,19)

W poczuciu odpowiedzialności za teraźniejszość i przyszłość naszych Kościołów i narodów oraz kierując się pasterską troską, w imieniu Kościoła Katolickiego w Polsce i Rosyjskiego Kościoła Prawosławnego, zwracamy się ze słowem pojednania do wiernych naszych Kościołów, do naszych narodów i do wszystkich ludzi dobrej woli.

Wyznając prawdę, że Jezus Chrystus jest naszym pokojem i pojednaniem (por. Ef 2,14; Rz 5,11), i mając świadomość powołania powierzonego nam w duchu Chrystusowej Ewangelii, pragniemy wnieść swój wkład w dzieło zbliżenia naszych Kościołów i pojednania naszych narodów.

1. Dialog i pojednanie

Nasze bratnie narody łączy nie tylko wielowiekowe sąsiedztwo, ale także bogate chrześcijańskie dziedzictwo Wschodu i Zachodu. Świadomi tej długiej wspólnoty dziejów i tradycji wyrastającej z Ewangelii Chrystusa, która wywarła decydujący wpływ na tożsamość, duchowe oblicze i kulturę naszych narodów, a także całej Europy, wkraczamy na drogę szczerego dialogu w nadziei, że przyczyni się on do uleczenia ran przeszłości, pozwoli przezwyciężyć wzajemne uprzedzenia i nieporozumienia oraz umocni nas w dążeniu do pojednania.

Grzech, który jest głównym źródłem wszelkich podziałów, ludzka ułomność, indywidualny i zbiorowy egoizm, a także naciski polityczne, doprowadzały do wzajemnej obcości, jawnej wrogości, a nawet do walki między naszymi narodami. W następstwie podobnych okoliczności doszło wcześniej do rozpadu pierwotnej jedności chrześcijańskiej. Podziały i rozłam, sprzeczne z wolą Chrystusa, stały się wielkim zgorszeniem, dlatego też podejmujemy nowe wysiłki, które mają zbliżyć nasze Kościoły i narody oraz uczynić nas bardziej wiarygodnymi świadkami Ewangelii wobec współczesnego świata.

Po II wojnie światowej i bolesnych doświadczeniach ateizmu, który narzucono naszym narodom, wchodzimy dzisiaj na drogę duchowej i materialnej odnowy. Jeśli ma być ona trwała musi przede wszystkim dokonać się odnowa człowieka, a przez człowieka odnowa relacji między Kościołami i narodami.

Drogą ku takiej odnowie jest braterski dialog. Ma on pomóc w lepszym poznaniu się, odbudowaniu wzajemnego zaufania i w taki sposób doprowadzić do pojednania. Pojednanie zaś zakłada również gotowość do przebaczenia doznanych krzywd i niesprawiedliwości. Zobowiązuje nas do tego modlitwa: Ojcze nasz (...) odpuść nam nasze winy, jako i my odpuszczamy naszym winowajcom.

Apelujemy do naszych wiernych, aby prosili o wybaczenie krzywd, niesprawiedliwości i wszelkiego zła wyrządzonego sobie nawzajem. Jesteśmy przekonani, że jest to pierwszy i najważniejszy krok do odbudowania wzajemnego zaufania, bez którego nie ma trwałej ludzkiej wspólnoty ani pełnego pojednania.

Przebaczenie nie oznacza oczywiście zapomnienia. Pamięć stanowi bowiem istotną część naszej tożsamości. Jesteśmy ją także winni ofiarom przeszłości, które zostały zamęczone i oddały swoje życie za wierność Bogu i ziemskiej ojczyźnie. Przebaczyć oznacza jednak wyrzec się zemsty i nienawiści, uczestniczyć w budowaniu zgody i braterstwa pomiędzy ludźmi, naszymi narodami i krajami, co stanowi podstawę pokojowej przyszłości.

2. Przeszłość w perspektywie przyszłości

Tragiczne doświadczenia XX wieku dotknęły w większym lub mniejszym stopniu wszystkie kraje i narody Europy. Zostały nimi boleśnie doświadczone nasze kraje, narody i Kościoły. Naród polski i rosyjski łączy doświadczenie II wojny światowej i okres represji wywołanych przez reżimy totalitarne. Reżimy te, kierując się ideologią ateistyczną, walczyły z wszelkimi formami religijności i prowadziły szczególnie okrutną wojnę z chrześcijaństwem i naszymi Kościołami. Ofiarę ponieśli miliony niewinnych ludzi, o czym przypominają niezliczone miejsca kaźni i mogiły znajdujące się na polskiej i rosyjskiej ziemi.

Wydarzenia naszej wspólnej, często trudnej i tragicznej historii, rodzą niekiedy wzajemne pretensje i oskarżenia, które nie pozwalają zagoić się dawnym ranom.

Obiektywne poznanie faktów oraz ukazanie rozmiarów tragedii i dramatów przeszłości staje się dzisiaj pilną sprawą historyków i specjalistów. Z uznaniem przyjmujemy działania kompetentnych komisji i zespołów w naszych krajach. Wyrażamy przekonanie, że ich wysiłki pozwolą poznać niezakłamaną prawdę historyczną, pomogą w wyjaśnieniu wątpliwości i przyczynią się do przezwyciężenia negatywnych stereotypów. Wyrażamy przekonanie, że trwałe pojednanie jako fundament pokojowej przyszłości, może się dokonać jedynie w oparciu o pełną prawdę o naszej wspólnej przeszłości.

Apelujemy do wszystkich, którzy pragną dobra, trwałego pokoju oraz szczęśliwej przyszłości: do polityków, działaczy społecznych, ludzi nauki, kultury i sztuki, wierzących i niewierzących, do przedstawicieli Kościołów – stale podejmujcie wysiłki na rzecz rozwijania dialogu, wspierajcie to, co umożliwia odbudowanie wzajemnego zaufania i zbliża ludzi do siebie oraz pozwala budować wolną od przemocy i wojen pokojową przyszłość naszych krajów i narodów.

3. Wspólnie wobec nowych wyzwań

W wyniku politycznych i społecznych przemian, pod koniec XX wieku nasze Kościoły uzyskały możliwość pełnienia swojej misji ewangelizacyjnej, a zatem także kształtowania naszych społeczeństw w oparciu o tradycyjne wartości chrześcijańskie. Chrześcijaństwo wniosło w minionych dziejach ogromny wkład w formowanie duchowego oblicza i kultury naszych narodów. Dążymy także dziś, w dobie indyferentyzmu religijnego oraz postępującej sekularyzacji, do podjęcia wszelkich starań, aby życie społeczne i kultura naszych narodów nie zostały pozbawione podstawowych wartości moralnych, bez których nie ma trwałej pokojowej przyszłości.

Pierwszym i najważniejszym zadaniem Kościoła po wszystkie czasy pozostaje nadal głoszenie Ewangelii Chrystusa. Wszyscy chrześcijanie, nie tylko duchowni, ale i wierni świeccy są powołani, by głosić Ewangelię Pana i Zbawiciela Jezusa Chrystusa oraz nieść Dobrą Nowinę słowem i świadectwem własnego życia, zarówno w wymiarze prywatnym, rodzinnym, jak i społecznym.

Uznajemy autonomię władzy świeckiej i kościelnej, lecz opowiadamy się także za współpracą w dziedzinie troski o rodzinę, wychowania, ładu społecznego i innych kwestii ważnych dla dobra społeczeństwa. Chcemy umacniać tolerancję, a przede wszystkim bronić fundamentalnych swobód na czele z wolnością religijną oraz bronić prawa do obecności religii w życiu publicznym.

Dzisiaj nasze narody stanęły wobec nowych wyzwań. Pod pretekstem zachowania zasady świeckości lub obrony wolności kwestionuje się podstawowe zasady moralne oparte na Dekalogu. Promuje się aborcję, eutanazję, związki osób jednej płci, które usiłuje się przedstawić jako jedną z form małżeństwa, propaguje się konsumpcjonistyczny styl życia, odrzuca się tradycyjne wartości i usuwa z przestrzeni publicznej symbole religijne.

Nierzadko spotykamy się też z przejawami wrogości wobec Chrystusa, Jego Ewangelii i Krzyża, a także z próbami wykluczenia Kościoła z życia publicznego. Fałszywie rozumiana świeckość przybiera formę fundamentalizmu i w rzeczywistości jest jedną z odmian ateizmu.

Wzywamy wszystkich do poszanowania niezbywalnej godności każdego człowieka stworzonego na obraz i podobieństwo Boga (Rdz 1,27). W imię przyszłości naszych narodów opowiadamy się za poszanowaniem i obroną życia każdej istoty ludzkiej od poczęcia do naturalnej śmierci. Uważamy, że ciężkim grzechem przeciw życiu i hańbą współczesnej cywilizacji jest nie tylko terroryzm i konflikty zbrojne, ale także aborcja i eutanazja.

Trwałą podstawę każdego społeczeństwa stanowi rodzina jako stały związek mężczyzny i kobiety. Jako instytucja ustanowiona przez Boga (por. Rdz 1,28; 2,23-24), rodzina wymaga szacunku i obrony. Jest ona bowiem kolebką życia, zdrowym środowiskiem wychowawczym, gwarantem społecznej stabilności i znakiem nadziei dla społeczeństwa. To właśnie w rodzinie dojrzewa człowiek odpowiedzialny za siebie, za innych oraz za społeczeństwo, w którym żyje.

Ze szczerą troską, nadzieją i miłością patrzymy na młodzież, którą pragniemy uchronić przed demoralizacją oraz wychowywać w duchu Ewangelii. Chcemy uczyć młodych miłości do Boga, człowieka i ziemskiej ojczyzny oraz kształtować w nich ducha chrześcijańskiej kultury, której owocem będzie szacunek, tolerancja i sprawiedliwość.

Jesteśmy przekonani, że Zmartwychwstały Chrystus jest nadzieją nie tylko dla naszych Kościołów i narodów, ale także dla Europy i całego świata. Niech On sprawi swoją łaską, aby każdy Polak w każdym Rosjaninie i każdy Rosjanin w każdym Polaku widział przyjaciela i brata.

Zarówno Polacy, jak i Rosjanie żywią głęboką cześć do Najświętszej Maryi Panny. Ufając wstawiennictwu Matki Bożej, polecamy Jej opiece wielkie dzieło pojednania i zbliżenia naszych Kościołów i narodów. Przywołując słowa Pawła Apostoła: Sercami waszymi niech rządzi pokój Chrystusowy (Kol 3,15), błogosławimy wszystkim w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego.

+ Józef Arcybiskup Michalik, Metropolita Przemyski

+ Cyryl, Patriarcha Moskwy i Całej Rusi

Warszawa, 17.08.2012

***Совместное послание народам России и Польши
Предстоятеля Русской Православной Церкви Патриарха
Московского и всея Руси Кирилла и Председателя Епископской
Конференции Польши архиепископа Юзефа Михалика,
митрополита Перемышльского***

Бог во Христе примирил с Собою мир,
не вменяя людям преступлений их,
и дал нам слово примирения.

(2 Кор 5: 19)

Чувствуя ответственность за настоящее и будущее наших Церквей и народов и движимые пастырской заботой, мы, от лица Русской Православной Церкви и Католической Церкви в Польше, обращаемся со словом примирения к верующим наших Церквей, к нашим народам и ко всем людям доброй воли.

Исповедуя ту истину, что Христос – наш мир и примирение (ср. Еф 2:14, Рим 5:11), и осознавая свое призвание, вверенное нам духом Христова Евангелия, мы желаем внести свой вклад в дело сближения наших Церквей и примирения наших народов.

1. Диалог и примирение

Наши братские народы объединяет не только многовековое соседство, но и богатое христианское наследие Востока и Запада. Осознавая эту долгую общую историю и вырастающую из Христова Евангелия традицию, оказавшую решающее влияние на идентичность, духовный облик и культуру наших народов, а также всей Европы, мы вступаем на путь искреннего диалога в надежде, что он поможет нам залечить раны прошлого и преодолеть взаимные предрассудки и непонимание, а также укрепит нас в стремлении к примирению.

Грех, который является основным источником всех разделений, человеческие недостатки, индивидуальный и общественный эгоизм и политическое давление приводили к отчуждению, открытой вражде и даже борьбе между нашими народами. Этому предшествовала утрата

изначального христианского единства. Разделения и расколы, противоречащие воле Христа, стали большим соблазном, и именно поэтому мы прикладываем новые усилия ради сближения наших Церквей и наших народов, чтобы нам стать более достойными свидетелями Евангелия Христова в современном мире.

После Второй мировой войны и болезненного опыта атеизма, навязанного нашим народам, сегодня мы вступаем на путь духовного и материального обновления. Чтобы быть постоянным, это обновление должно стать прежде всего обновлением человека, а через человека – обновлением взаимных отношений между Церквями и народами.

Путем к такому обновлению является братский диалог. Он должен помочь лучше узнать друг друга, восстановить взаимное доверие и таким образом привести к примирению. Примирение же подразумевает готовность прощать пережитые обиды и несправедливости. К этому нас обязывает молитва: Отче наш ... остави нам долги наша, якоже и мы оставляем должником нашим, – данная нам Христом, которую мы читаем каждый день.

Мы призываем наших верующих просить прощения за нанесенные друг другу обиды, несправедливость и всякое зло. Мы верим, что это первый и самый важный шаг к восстановлению взаимного доверия, без которого нет ни прочного человеческого сообщества, ни подлинного примирения.

Прощение, конечно, не означает забвение. Память представляет собой важную часть нашей идентичности. Мы также имеем долг памяти перед жертвами прошлого, которые были замучены и отдали свою жизнь за верность Богу и земному отечеству. Простить – значит отказаться от мести и ненависти, участвовать в созидании согласия и братства между людьми, нашими народами и странами, что является основой мирного будущего.

2. Прошлое в перспективе будущего

Все страны и народы Европы в той или иной степени пережили трагический опыт XX века. Болезненным он был и для наших стран, народов и Церквей. Российский и польский народы соединяет опыт Второй мировой войны и период репрессий, порожденных тоталитарными режимами. Руководствуясь атеистической идеологией, эти режимы боролись со всеми формами религиозности и вели особенно ожесточенную борьбу с христианством и нашими Церквями. Жертвами оказались миллионы невинных людей, о чем напоминают многочисленные места казней и могилы, находящиеся как на русской, так и на польской земле.

События нашей общей, зачастую сложной и трагической истории иногда порождают взаимные претензии и обвинения, которые не позволяют затянуться старым ранам.

Объективное познание фактов, выявление драм прошлого и масштабов трагедии ныне становится неотложным делом историков и специалистов. Мы с признательностью воспринимаем деятельность компетентных комиссий и научных коллективов наших стран. Мы убеждены, что их усилия позволят познать нефальсифицированную историческую истину, помогут развеять сомнения и избавиться от негативных стереотипов. Мы считаем, что прочное примирение как фундамент мирного будущего может быть достигнуто лишь на основе полной правды о нашем общем прошлом.

Мы обращаемся ко всем, кто стремится к добру, прочному миру и счастливому будущему: к политикам, общественным деятелям, ученым, людям искусства и культуры, верующим и неверующим, представителям Церквей – предпринимайте постоянные усилия ради развития диалога, поддерживайте то, что позволяет восстановить взаимное доверие, сближает людей друг с другом и способствует созиданию свободного от насилия и войн мирного будущего наших стран и народов.

3. Вместе перед новыми вызовами

В результате политических и социальных перемен конца XX века наши Церкви получили возможность исполнять свою миссию евангелизации, а также принимать участие в преобразовании наших обществ, опираясь на традиционные христианские ценности. В прошлом христианство внесло огромный вклад в формирование духовного облика и культуры наших народов. Мы стремимся и сегодня, в эпоху религиозной индифферентности и продолжающейся секуляризации, предпринимать все усилия ради того, чтобы общественная жизнь и культура наших народов не утрачивали основополагающих нравственных ценностей, без которых не может быть мирного и стабильного будущего.

Первой и самой главной задачей Церкви во все времена является проповедь Евангелия Христова. Все христиане – не только священнослужители, но и миряне – призваны к тому, чтобы проповедовать Евангелие Господа и Спасителя Иисуса Христа, нести Благою весть словом и свидетельством в частной, семейной и общественной жизни.

Мы признаем автономию светской и церковной властей, но выступаем за их сотрудничество по вопросам, касающимся семьи, воспитания, общественного порядка, и по другим вопросам, имеющим важное общественное значение.

Мы хотим способствовать утверждению толерантности и в то же время защищать фундаментальные свободы и, прежде всего, религиозную свободу, а также отстаивать законное право религии на присутствие в публичной сфере.

Сегодня наши народы оказались перед новыми вызовами. Под предлогом соблюдения принципа светскости или защиты свободы выбора подвергаются сомнению моральные принципы, основанные на заповедях Божиих. Пропагандируются аборты, эвтаназия, однополые союзы, которые пытаются представить как одну из форм брака, насаждается потребительский образ жизни, отрицаются традиционные ценности и изгоняются религиозные символы из общественного пространства.

Нередко мы сталкиваемся с проявлениями враждебности ко Христу, к Его Евангелию и Кресту, а также с попытками устранить Церковь из общественной жизни. Ложно понятая светскость принимает форму фундаментализма и в действительности является разновидностью атеизма.

Мы призываем всех уважать неотъемлемое достоинство каждого человека, созданного по образу и подобию Божию (Быт 1:27). Ради будущего наших народов мы выступаем за то, чтобы уважать и защищать жизнь каждого человеческого существа от зачатия до естественной смерти. Мы считаем, что тяжким грехом против жизни и позором современной цивилизации являются не только терроризм и вооруженные конфликты, но также аборты и эвтаназия.

Прочной основой любого общества является семья как постоянный союз мужчины и женщины. Будучи установлением Бога (ср. Быт 1:28, 2:23 – 24), она требует уважения и защиты. Семья есть колыбель жизни, здоровая воспитательная среда, гарант социальной устойчивости и знак надежды для общества. Именно в семье созревает человек, принимающий ответственность за себя, за других и за общество, в котором он живет.

С искренней заботой, надеждой и любовью мы смотрим на молодежь, которую хотим защитить от деморализации и воспитывать в духе Евангелия. Мы хотим научить молодежь любви к Богу, человеку и земному отечеству и приобщить ее к духу христианской культуры, плодом которой будет уважение, терпимость и справедливость.

Мы убеждены, что Воскресший Христос есть надежда не только для наших Церквей и народов, но и для Европы и всего мира. Да дарует Он нам Свою Благодать, чтобы каждый поляк в любом россияnine и каждый россиянин в любом поляке видели друга и брата.

Как русские, так и поляки особо почитают Пресвятую Деву Марию. Уповая на предстательство Матери Божией, мы передаем под Ее покровительство великое дело примирения и сближения наших Церквей и народов. Помня слова апостола Павла: и да владычествует в сердцах ваших мир Божий (Кол. 3:15), – благословляем всех во имя Отца, и Сына, и Святого Духа.

† Кирилл

Патриарх Московский и всея Руси

† Юзеф Михалик

Митрополит Перемышльский

Варшава, 17.08.2012